

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE
JULIANE KOKOTT,
predstavljeni 11. aprila 2013¹

Zadeva C-49/12

**The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs
proti
Sunico ApS,
M & B Holding ApS
in
Sunilu Kumaru Harwaniju**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Østre Landsret (Danska))

„Sporazum med Evropsko skupnostjo in Kraljevino Dansko o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah — Člen 6 Sporazuma — Upravičenost danskih sodišč za predložitev — Uredba (ES) št. 44/2001 — Člen 1(1) — Pojem civilne in gospodarske zadeve — Tožba javnega organa — Odškodnina zaradi sodelovanja tretje osebe, ki sama ni davčni dolžnik, pri davčni utaji“

I – Uvod

1. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na pojem „civilna in gospodarska zadeva“ v smislu člena 1(1) Uredbe (ES) št. 44/2001² (v nadaljevanju: Bruseljska uredba I). In sicer gre za vprašanje, ali se tožba državnega organa proti fizičnim osebam oziroma zasebnim podjetjem za povrnitev škode, ki je nastala zaradi udeležbe teh oseb in podjetij pri davčni goljufiji, nanaša na „civilno in gospodarsko zadevo“. To vprašanje se zastavlja v zvezi s tem, ali je treba priznati sodbo iz Združenega kraljestva, ki bo izdana na podlagi take tožbe, na Danskem.

2. Za zadevo je značilna posebnost, da Bruseljska uredba I za Dansko ne velja neposredno,³ temveč kot sestavni del vzporednega mednarodnega sporazuma, sklenjenega med Evropsko unijo in Dansko.⁴ S predlogom za sprejetje predhodne odločbe se Sodišče zato (prvič) prosi za razlago tega vzporednega sporazuma, pri čemer se najprej zastavlja vprašanje upravičenosti danskih sodišč za predložitev.

1 — Jezik izvornika: nemščina.

2 — Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

3 — Glej člen 1(3) Uredbe in člena 1 in 2 Protokola št. 22 k PDEU o stališču Danske (UL 2010, C 83, str. 299).

4 — Sporazum med Evropsko skupnostjo in Kraljevino Dansko o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (v nadaljevanju: Vzporedni sporazum) (UL 2005 L 299, str. 62). Sporazum je začel veljati 1. julija 2007 (UL L 94, str. 70).

II – Pravni okvir

Pravo Unije

3. Okvir prava Unije za ta primer sestavlja vzporedni sporazum,⁵ sklenjen z Dansko v zvezi z veljavnostjo Bruseljske uredbe I, skupaj s samo uredbo, ki je njegov sestavni del.

1. Vzporedni sporazum

4. V skladu s členom 1(1) je cilj Sporazuma med Evropsko skupnostjo in Kraljevino Dansko o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah⁶ „uporabiti določbe Bruseljske uredbe I in njen[e] izvedben[e] ukrep[e] v odnosih med Skupnostjo in Dansko, v skladu s členom 2(1) tega sporazuma.“

5. Člen 2 se nanaša na „Pristojnost in priznavanje ter izvrševanje sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah“ in določa:

„1. Določbe Bruseljske uredbe I, ki je priložena temu sporazumu in tvori njegov sestavni del, skupaj z njenimi izvedbenimi ukrepi, sprejetimi v skladu s členom 74(2) Uredbe in – glede na izvedbene ukrepe, sprejete po začetku veljavnosti tega sporazuma – ki jih izvaja Danska skladno s členom 4 tega sporazuma, in ukrepi, sprejetimi v skladu s členom 74(1) Uredbe, se v skladu z mednarodnim pravom uporabljajo v odnosih med Skupnostjo in Dansko.

2. Vendar se za potrebe tega sporazuma uporaba določb navedene uredbe spremeni, kot sledi:

(a) Člen 1(3) se ne uporablja.

[...]“

6. Člen 6 Sporazuma ima naslov „Pristojnost Sodišča Evropskih skupnosti pri razlagi Sporazuma“ in določa:

„1. Če se v sodnem postopku, ki teče pred danskim sodiščem, pojavijo vprašanja glede veljavnosti ali razlage tega sporazuma, navedeno sodišče zaprosi Sodišče, da odloča o tem, kadar bi pod enakimi pogoji moralo to storiti sodišče druge države članice Evropske unije glede na Bruseljsko uredbo I in njene izvedbene ukrepe iz člena 2(1) tega sporazuma.

[...]

6. Če se določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti glede odločitev Sodišča spremenijo in vplivajo na odločitve v zvezi z Bruseljsko uredbo I, lahko Danska uradno obvesti Komisijo o svoji odločitvi, da ne bo uporabljala sprememb v zvezi s tem sporazumom. Uradno obvestilo se predloži ob začetku veljavnosti sprememb ali v 60 dneh po začetku veljavnosti sprememb.

V tem primeru se šteje, da ta sporazum preneha. Prenehanje nastopi tri mesece po uradnem obvestilu.

[...]“

5 — Naveden v opombi 4.

6 — Naveden v opombi 4.

2. Bruseljska uredba I

7. Cilj Bruseljske uredbe I je v skladu z njeno uvodno izjavo 2 „poenotenje kolizijskih pravil glede pristojnosti v civilnih in gospodarskih zadevah ter [...] poenostavitev formalnosti, s ciljem hitrega in enostavnega priznanja ter izvršitve sodnih odločb držav članic, ki jih zavezuje ta uredba.“

8. V njenih uvodnih izjavah 6 in 7 je navedeno:

„(6) Zaradi doseganja cilja prostega pretoka sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba zagotoviti in je primerno, da pravila, ki urejajo pristojnost ter priznanje in izvršitev sodnih odločb, ureja zavezujoč in neposredno uporabljiv pravni akt Skupnosti.

(7) Področje uporabe te uredbe mora zajemati vse glavne civilne in gospodarske zadeve, razen točno opredeljenih zadev.“

9. Uvodna izjava 19 se nanaša na razmerje z Bruseljsko konvencijo⁷ in navaja:

„Zagotoviti je treba kontinuiteto med Bruseljsko konvencijo in to uredbo ter v ta namen predpisati prehodne določbe. To velja tudi za razlago Bruseljske konvencije s strani Sodišča Evropskih skupnosti [...]“.

10. Člen 1 opredeljuje stvarno področje uporabe Uredbe tako:

„1. Ta uredba se uporablja v civilnih in gospodarskih zadevah, ne glede na naravo sodne oblasti. Zlasti ne zajema davčnih, carinskih ali upravnih zadev.

[...]

3. V tej uredbi pomeni izraz ‚država članica‘ države članice z izjemo Danske.“

Dansko pravo

11. Člen 634 Lov om rettens pleje (danski zakon o izvajanju sodne oblasti, v nadaljevanju: Retsplejelov) v odlomkih določa:

„1. V roku enega tedna od izdaje sklepa o zavarovanju mora upnik vložiti tožbo v zvezi s terjatvijo, za zavarovanje katere je bil izdan sklep, razen če se dolжник med postopkom za izdajo ukrepov zavarovanja ali po njem odpove izvedbi glavnega postopka. Upnik mora med tem postopkom vložiti poseben predlog za potrditev sklepa.“

[...]

5. Če postopek o zadevni terjatvi teče pred tujim sodiščem, katerega odločitev ima lahko zavezujoč učinek v državi, je treba odločanje v postopku, ki teče v skladu s prvim odstavkom, prekiniti do izdaje pravnomočne odločbe v tujem postopku. Vendar lahko sodišče takoj odloča o tem, ali se sklep o zavarovanju potrdi.“

7 — Konvencija z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32; v nadaljevanju: Konvencija).

III – Dejansko stanje in vprašanje za predhodno odločanje

12. Tožeča stranka v postopku pred Østre Landsret⁸ (predložitveno sodišče) je The Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (v nadaljevanju: HMRC), finančna uprava Združenega kraljestva. Svojo tožbo je med drugim vložila proti družbam Sunico ApS, Sunico Holdings ApS in M&B Holding ApS,⁹ ki imajo sedež na Danskem, ter proti dvema fizičnima osebama s stalnim prebivališčem na Danskem.

13. Predmet postopka je odškodninski zahtevek (*claim for damages*) v višini 40 391 100,01 GBP, saj naj bi tožene stranke – v smislu angleškega prava – sodelovale v protipravnem dogovoru o goljufiji (*tortious conspiracy to defraud*) z utajo davka na dodano vrednost (v nadaljevanju: DDV) v Združenem kraljestvu v 719 primerih, v katerih so bili proizvodi prodani prek verige transakcij, opravljenih med podjetji v Združenem kraljestvu, pri čemer britanska podjetja za te prodaje tožeči stranki niso plačala izstopnega DDV.¹⁰

14. HMRC je zato 17. maja 2010 najprej vložila tožbo za povrnitev škode, ki ji je zaradi tega nastala, pri angleškem High Court of Justice. Tožene stranke v tem postopku so zgoraj navedene stranke,¹¹ od katerih vse niso davčni zavezanci za DDV v Združenem kraljestvu. HMRC ni vložila nobene tožbe proti podjetjem, ki so sodelovala v verigi transakcij in ki so izvozila proizvode iz Združenega kraljestva ter so prejela povrnjen DDV. Uveljavljani zahtevek temelji na tistem delu angleškega odškodninskega prava v zvezi z nedovoljenim ravnanjem (*tort*), ki se nanaša na dogovor o sodelovanju s protipravnimi sredstvi (v angleščini: *unlawful means conspiracy*). Ob vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe je postopek še vedno tekel pred High Court of Justice. Mednarodna pristojnost High Court of Justice za ta postopek med strankama ni sporna.

15. Pred vložitvijo tožbe na Danskem je HMRC pri danski davčni upravi zaprosila za informacije o toženih strankah, ki so ji bile v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1798/2003 z dne 7. oktobra 2003 o upravnem sodelovanju na področju davka na dodano vrednost¹² posredovane.

16. Nato je tožeča stranka pri Fogedret i København¹³ zahtevala zavarovanje na premoženju toženih strank za zavarovanje svojih odškodninskih zahtevkov. Ta sklep o zavarovanju je bil izdan 18. maja 2010, Østre Landsret pa ga je po pritožbi toženih strank 2. julija 2010 potrdilo.

17. V skladu s členom 634(1) Retsplejelov je HMRC nato pravočasno v roku enega tedna, to je 25. maja 2010, vložila tožbo v zvezi z zavarovano terjatvijo pri Københavns Byret¹⁴ in v njej ponovno predlagala, naj se tožene stranke obsodi na plačilo 40 391 100,01 GBP. Københavns Byret je s sklepom z dne 8. septembra 2010 poslalo zadevo Østre Landsret, ki mora zdaj odločiti o zahtevku za plačilo in veljavnosti zavarovanja.

18. Tako sta ob vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe v tajništvu Sodišča tekla dva postopka v zvezi z odškodninskim zahtevkom: eden pri High Court of Justice v Združenem kraljestvu in drugi pri Østre Landsret na Danskem.

8 — Vzhodno okrožno sodišče.

9 — Prej Sunico A/S, Sunico Holdings A/S in M&B Holding A/S.

10 — Izčrpna razlaga goljufije, imenovane davčni vrtiljak, je podana v sklepnih predlogih generalnega pravobranilca M. Poiarosa Madura, predstavljenih 16. februarja 2005 v zadevi Optigen in drugi (C-354/03, ZOdl., str. I-483, točka 7), na katere se vlada Združenega kraljestva sklicuje v svojih pisnih stališčih.

11 — Glej točko 12 teh sklepnih predlogov.

12 — Uredba Sveta (ES) št. 1798/2003 z dne 7. oktobra 2003 o upravnem sodelovanju na področju davka na dodano vrednost in razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 218/92 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 392).

13 — Izvršilno sodišče v Kopenhagnu.

14 — Prvostopenjsko sodišče v Kopenhagnu.

19. Ta položaj je urejen v členu 634(5) Retsplejelov, ki določa, da je treba odločanje v postopku, ki teče v skladu s členom 634(1), v tem primeru postopek pri Østre Landsret, prekiniti, če teče postopek o zadevni terjatvi pri tujem sodišču, katerega odločitev ima lahko zavezujoč učinek v državi.

20. Østre Landsret je zato odločilo, da bo najprej odločalo o vprašanju, ali je treba postopek, ki teče pred njim, v skladu s členom 634(5) prekiniti do pravnomočne odločbe High Court of Justice o tožbi. To bi moralo storiti, če ima lahko odločba High Court of Justice zavezujoč učinek na Danskem. Temu bi bilo treba pritrditi, če postopek v Združenem Kraljestvu spada na področje uporabe Bruseljske uredbe I. Kot kaže, priznanje sodbe High Court of Justice v skladu z avtonomnim danskim pravom ne pride v poštev.

21. Østre Landsret je zato s sklepom z dne 18. januarja 2012, ki je v tajništvo Sodišča prispel 2. februarja 2012, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

Ali je treba člen 1(1) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah razlagati tako, da njegovo področje uporabe zajema primere, ko organi države članice vložijo odškodninsko tožbo proti podjetjem in fizičnim osebam s sedežem oziroma stalnim prebivališčem v drugi državi članici, v kateri trdijo, da je šlo za protipravni dogovor z namenom goljufije – kot ga opredeljuje nacionalno pravo prve države članice – v zvezi z utajo DDV, ki je dolgovan v prvi državi članici?

22. V postopku pred Sodiščem so družba Sunico ApS, britanska vlada in Komisija podale pisna in ustna stališča. Vlada Švicarske konfederacije se je udeležila zgolj pisnega postopka.

IV – Pravna presoja

Upravičenost do predložitve

23. Ker se Bruseljska uredba I v zvezi z Dansko uporablja samo kot del mednarodnega vzporednega sporazuma,¹⁵ bi se lahko porajali dvomi o upravičenosti Østre Landsret do predložitve. Sporazum je sicer kot pogodba, ki jo je sklenila Skupnost, sestavni del pravnega reda Unije in je torej lahko predmet predloga za sprejetje predhodne odločbe v smislu člena 267 PDEU.¹⁶ Zaradi posebnega stališča Danske¹⁷ glede območja svobode, varnosti in pravice, kamor spada tu upoštevno pravosodno sodelovanje,¹⁸ pa je treba v zvezi z upravičenostjo danskih sodišč do predložitve vprašati o Vzporednem sporazumu upoštevati njegov člen 6.

24. Člen 6(1) Vzporednega sporazuma določa, da dansko sodišče v primeru sodnega postopka, ki teče pred njim in v katerem se pojavijo vprašanja glede veljavnosti ali razlage Sporazuma, zaprosi Sodišče, da odloči o teh vprašanjih, „kadar bi pod enakimi pogoji moralo to storiti sodišče druge države članice Evropske unije glede na Bruseljsko uredbo I [...]“.

15 — Glej člen 2(1) Vzporednega sporazuma, navedenega v opombi 4. V skladu z njim je Bruseljska uredba I del sporazuma in se v skladu z mednarodnim pravom uporablja za odnose med Skupnostjo in Dansko. Glej tudi opombo 3.

16 — Sodba z dne 4. maja 2010 v zadevi TNT Express Nederland (C-533/08, ZOdl., str. I-4107, točka 60 in tam navedena sodna praksa).

17 — Glej v zvezi s tem tudi preambulo Vzporednega sporazuma: „Ob sklicevanju na pristojnost, dodeljeno Sodišču Evropskih skupnosti [...], za odločanje o predhodnih vprašanjih, ki se nanašajo na veljavnost ali razlago aktov institucij Skupnosti na podlagi naslova IV Pogodbe [ES], vključno z veljavnostjo in razlago tega sporazuma, in na okoliščino, da ta določba za Dansko ni zavezujoča, niti se na Danskem ne uporablja, kot izhaja iz Protokola o stališču Danske [...]“

18 — Glej člen 2 Protokola št. 22, navedenega v opombi 3, ki se sklicuje na naslov V tretjega dela PDEU.

25. V skladu s členom 267, tretji odstavek, PDEU so k predložitvi zavezana samo sodišča držav članic, zoper odločitve katerih ni pravnega sredstva. Za vprašanja glede razlage Sporazuma torej vsekakor obstaja obveznost predložitve¹⁹ in seveda s tem tudi upravičenost danskih sodišč, ki odločajo na zadnji stopnji, do predložitve.

26. Na vprašanje Sodišča je Østre Landsret odgovorilo, da v okviru tožbe za potrditev (Justifikationssage)²⁰ ne odloča na zadnji stopnji. Nasprotno, mogoča naj bi bila pritožba na Højesteret. Ta odgovor pa v obravnavanem primeru ne pripelje daleč. Upoštevati je namreč treba konkretni postopek, da se določeno sodišče opredeli kot sodišče zadnje stopnje.²¹ Odločilno torej ni, ali je odločbo Østre Landsret v okviru tožbe za potrditev, torej samo odločbo o odškodninskem zahtevku, mogoče izpodbijati. Pomembnejše je, ali so zoper odločbo, s katero se v skladu s členom 634(5) Retsplejelov prekine postopek do izdaje pravnomočne sodbe High Court of Justice, mogoča pravna sredstva.

27. Sodišče ni sodišče zadnje stopnje v smislu člena 267 PDEU zaradi vsakega procesnega ukrepa, ki ga odredi s sklepom, ki ga ni mogoče izpodbijati. Z vmesno odločbo, ki je ni mogoče izpodbijati, se mora namreč končati samostojni postopek ali posebna faza postopka, vprašanje za predhodno odločanje pa se mora nanašati ravno na ta postopek oziroma na to fazo postopka.²² V tem primeru pa gre za to.

28. Z odločbo o prekinitvi postopka se konča posebna faza postopka. Poleg tega lahko odločba o prekinitvi postopka pripelje do tega, da Østre Landsret sploh ne bo vsebinsko odločalo v okviru tožbe za potrditev. Odločba o prekinitvi postopka je odvisna tudi od odgovora Sodišča na vprašanje za predhodno odločanje. Končno ta razlaga ustreza tudi cilju Uredbe, saj preprečuje, da bi prišlo do nasprotujočih si odločitev iz različnih držav članic. Za presojo, ali gre za zadnjo stopnjo, je torej treba upoštevati odločbo Østre Landsret o prekinitvi postopka.²³

29. Ali Østre Landsret glede te prekinitve postopka odloči s sklepom, ki ga ni mogoče izpodbijati, in torej na zadnji stopnji, ni mogoče dokončno ugotoviti iz informacij, ki so bile predložene Sodišču. Kolikor je tu mogoče presojati o danskem postopkovnem pravu, se zdi, da je v skladu s členom 392(2) Retsplejelov zoper odločbo Østre Landsret o prekinitvi postopka mogoče pravno sredstvo (*Kære*) na Højesteret samo, če Processbevillingsævnet (odbor za dopustitev postopkov) dopusti pravno sredstvo. Za vprašanje, ali gre v konkretnem primeru za sodišče zadnje stopnje, je torej bistveno, ali je mogoče Processbevillingsævnet šteti za sodišče v smislu člena 267 PDEU ali ne.²⁴ Tega v tem primeru ni mogoče presojati, saj ni dovolj informacij o tem.

30. Celó če Østre Landsret ne bi odločalo na zadnji stopnji, člen 6(1) Vzporednega sporazuma ne bi nasprotoval njegovi upravičenosti do predložitve, kot izhaja iz ozadja določbe ter besedila in cilja Sporazuma.

19 — Ta izhaja iz uporabe pojma „ebenfalls“ v nemški različici in formulacije v angleški različici: „[...] that court or tribunal *shall request* the Court of Justice to give a ruling thereon whenever under the same circumstances a court or tribunal of another Member State of the European Union would be required to do so [...]“ (moj poudarek).

20 — S tem je mišljena tožba v skladu s členom 634(1) Retsplejelov, torej tožba, v kateri se odloča o odškodninskem zahtevku.

21 — Glej v zvezi s tem moje sklepne predloge, predstavljene 2. septembra 2010 v zadevi Weryński (C-283/09, ZOdl., str. I-601, točka 15 in naslednje) in z dne 18. julija 2007 v zadevi Tedesco (C-175/06, ZOdl., str. I-7929, točki 21 in 22 ter tam navedena sodna praksa).

22 — Glej moje sklepne predloge v zadevi Tedesco (navedeni v opombi 21, točka 26).

23 — Glej spet moje sklepne predloge v zadevi Weryński (navedeni v opombi 21, točka 15 in naslednje).

24 — Glej v zvezi s tem sodbo z dne 4. junija 2002 v zadevi Lyckeskog (C-99/00, ZOdl., str. I-4839, točki 16 in 17), v kateri je moralo Sodišče odločiti o tem, ali je švedsko sodišče, katerega sodbe je bilo prav tako mogoče izpodbijati samo po dopustitvi pravnega sredstva, sodišče zadnje stopnje, in se je oprlo na to, ali je organ, ki odloča o dopustitvi pravnega sredstva, sodišče v smislu člena 267 PDEU.

31. Ozadje člena 6(1) je bil pravni položaj, ki je veljal ob začetku veljavnosti Sporazuma.²⁵ Za predloge za sprejetje predhodne odločbe o vprašanih pravosodnega sodelovanja v civilnih in kazenskih zadevah in o ukrepih, sprejetih iz tega naslova, med njimi tudi za Bruseljsko uredbo I, je člen 68 ES določal posebno ureditev v zvezi s pristojnostjo Sodišča za odločanje. Ob odstopanju od člena 234 ES so lahko v skladu z njim vprašanje predložila samo sodišča na zadnji stopnji. Da je bil predlog za sprejetje predhodne odločbe o razlagi Vzporednega sporazuma izenačen s predlogom za sprejetje predhodne odločbe o razlagi Bruseljske uredbe I iz drugih držav članic, je moral člen 6(1) in (3) Sporazuma dodeliti Sodišču pristojnosti v enakem obsegu kot prejšnji člen 68 ES.²⁶ Upravičenost do predložitve vprašanj o razlagi Vzporednega sporazuma torej za danska sodišča nižjih stopenj takrat ni obstajala.

32. Z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe je bil člen 68 ES vendarle črtan, ne da bi se ga nadomestilo, tako da so zdaj tudi sodišča nižjih stopenj upravičena Sodišču predložiti vprašanja o pravosodnem sodelovanju v civilnih zadevah v predhodno odločanje. Ta sprememba velja, kot sta pravilno navedli HMRC v postopku pred Østre Landsret in Komisija v postopku pred Sodiščem, tudi za Vzporedni sporazum.

33. Načelno sicer to, da je bil člen 68 ES črtan, ne vpliva samodejno na Vzporedni sporazum, saj ga lahko kot mednarodno pogodbo spremenijo samo pogodbenice.²⁷ Člen 6(6) Sporazuma pa določa, da se spremembe določb Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti glede odločitev Sodišča, ki vplivajo na odločitve v zvezi z Bruseljsko uredbo I, uporabljajo tudi za Dansko, razen če Danska v 60 dneh po začetku veljavnosti teh sprememb uradno ne obvesti Komisije, da ne bo uporabljala sprememb.

34. Danska Komisije o tem ni obvestila.²⁸ Tako je to, da je bil člen 68 ES črtan, pomembno tudi za upravičenost danskih sodišč do predložitve in pripelje do tega, da razširitev upravičenosti predložitve na sodišča nižje stopnje velja tudi za predloge za sprejetja predhodnih odločb danskih sodišč v zvezi z razlago Vzporednega sporazuma.

35. Člen 6(1) Sporazuma sicer glede na svoje besedilo ureja samo vzporednost dolžnosti predložitve danskih sodišč in sodišč drugih držav članic (glej člen 6(1) „kadar bi [...] moralo“). Klavzula o prilagoditvi iz člena 6(6) vendarle mora glede na svoj smisel in namen zajemati ne samo spremembe v zvezi z *dolžnostjo* predložitve sodišč drugih držav članic, temveč tudi razširitev upravičenosti predložitve na sodišča nižje stopnje z Lizbonsko pogodbo. Sporazum bi namreč moral Sodišču dodeliti pristojnosti v enakem obsegu v razmerju do Danske kot v razmerju do drugih držav članic in zagotoviti enotno uporabo in razlago Bruseljske uredbe I v vseh državah članicah. Ta zapoved vzporednosti izhaja tudi iz preambule Vzporednega sporazuma.²⁹

36. Do začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe je to pomenilo samo ureditev dolžnosti danskih sodišč za predložitve. Ureditev upravičenosti do predložitve takrat ni bila potrebna, saj niti Pogodba ES ni določala upravičenosti sodišč nižje stopnje do predložitve. Kot je Komisija pravilno navedla, so zato od začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe tudi danska sodišča nižjih stopenj upravičena predložiti Sodišču vprašanja o razlagi Vzporednega sporazuma v okviru postopka za sprejetje predhodne odločbe.

37. Zato je predlog Østre Landsret za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

25 — Sporazum je začel veljati 1. julija 2007, glej opombo 4.

26 — Glej preambulo k Vzporednemu sporazumu: „Ker bi moralo imeti Sodišče Evropskih skupnosti pod enakimi pogoji pristojnost za predhodno odločanje o vprašanih glede veljavnosti in razlage tega sporazuma, ki jih sprožijo danska sodišča, in ker bi morala danska sodišča zaprositi za predhodno odločanje glede razlage Bruseljske uredbe I in njenih izvedbenih ukrepov pod enakimi pogoji kot sodišča drugih držav članic“, in Jayme/Kohler, IPrax 2005, Europäisches Kollisionsrecht 2005, str. 485 in naslednje, 486.

27 — Glej ustrezno glede vprašanja prenehanja Sporazuma njegov člen 11(2).

28 — V nasprotnem primeru bi Sporazum v skladu z njegovim členom 6(6), tretji stavek, prenehal.

29 — Glej opombo 28.

Vprašanje za predhodno odločanje

38. Østre Landsret želi s svojim vprašanjem za predhodno odločanje izvedeti, ali gre v primeru postopka, ki teče pred High Court of Justice, za civilno in gospodarsko zadevo v smislu člena 1(1) Bruseljske uredbe I in ali torej Uredba kot del Vzporednega sporazuma velja za obravnavani primer.

39. To je problematično zato, ker gre pri postopku za tožbo javnega organa zoper fizične osebe oziroma zasebne družbe za povrnitev škode, ki je nastala angleški državi zaradi davčne goljufije. Davčne zadeve tako kot javnopravne spore pa v skladu s členom 1(1), drugi stavek, Bruseljske uredbe I njeno stvarno področje uporabe izrecno ne zajema.

40. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba pojem „civilna in gospodarska zadeva“ razlagati kot samostojni pojem prava Unije, pri čemer je treba upoštevati cilj in sistematiko Bruseljske uredbe I ter splošna načela, ki izhajajo iz celote nacionalnih pravnih redov.³⁰ Ta sodna praksa se je sicer nanašala delno tudi na razlago Konvencije.³¹ Ker pa v odnosih med državami članicami Bruseljska uredba I nadomesti Konvencijo,³² velja razlaga določb Konvencije s strani Sodišča tudi za določbe Bruseljske uredbe I, če je mogoče določbe, ki se razlagajo v konkretnem primeru, obravnavati, kot da imajo enak pomen.³³ Tako je v primeru člena 1(1) Bruseljske uredbe I, saj ima določba enak položaj in enako funkcijo kot člen 1(1) Konvencije. Poleg tega imata obe določbi enako besedilo.³⁴ Končno pa tudi iz uvodne izjave 19 Uredbe izhaja, da je treba pri razlagi zagotoviti kontinuiteto med Bruseljsko konvencijo in Uredbo.³⁵ Zato je mogoče uporabiti sodno prakso Sodišča v zvezi s Konvencijo.

41. V skladu s to sodno prakso so lahko sodne odločitve zaradi narave pravnih razmerij med strankama ali zaradi predmeta spora izključene s področja uporabe Bruseljske uredbe I.³⁶ Da bi se ugotovilo, ali gre pri postopku za civilno in gospodarsko zadevo, je zato treba ugotoviti, kakšno je pravno razmerje med strankami, ter določiti podlago za vloženo tožbo in podrobna pravila za njeno vložitev.³⁷ To v obravnavanem primeru pripelje do tega, da se Bruseljska uredba I uporablja, saj sta tako narava pravnega razmerja med strankami kot tudi predmet spora civilnopravna.

30 — Glej sodbe z dne 14. oktobra 1976 v zadevi LTU (29/76, Recueil, str. 1541, točka 3), z dne 16. decembra 1980 v zadevi Rüffer (814/79, Recueil, str. 3807, točka 7), z dne 21. aprila 1993 v zadevi Sonntag (C-172/91, Recueil, str. I-1963, točka 18), z dne 14. novembra 2002 v zadevi Baten (C-271/00, Recueil, str. I-10489, točka 28), z dne 15. maja 2003 v zadevi Préservatrice Foncière TIARD (C-266/01, Recueil, str. I-4867, v nadaljevanju: TIARD, točka 20), z dne 15. januarja 2004 v zadevi Blijdenstein (C-433/01, Recueil, str. I-981, točka 24), z dne 15. februarja 2007 v zadevi Lechouritou (C-292/05, ZOdl., str. I-1519, točka 29) in z dne 28. aprila 2009 v zadevi Apostolides (C-420/07, ZOdl., str. I-3571, točka 41).

31 — Navedena v opombi 7.

32 — Glej člen 68(1) Bruseljske uredbe I.

33 — Sodbe z dne 23. aprila 2009 v zadevi Draka NK Cables in drugi (C-167/08, ZOdl., I-3477, točka 20), z dne 2. julija 2009 v zadevi SCT Industri (C-111/08, ZOdl., str. I-5655, točka 22), z dne 10. septembra 2009 v zadevi German Graphics Graphische Maschinen (C-292/08, ZOdl., str. I-8421, točka 27) in z dne 18. oktobra 2011 v zadevi Realchemie Nederland BV (C-406/09, ZOdl., str. I-9773, točka 38).

34 — Glej v tem smislu za člen 1(2)(b) sodbo SCT Industri (navedena v opombi 33).

35 — Glej sodbe Draka NK Cables in drugi (navedena v opombi 33, točka 20), SCT Industri (navedena v opombi 33, točka 22), German Graphics Graphische Maschinen (navedena v opombi 33, točka 27) in Realchemie Nederland BV (navedena v opombi 33, točka 38).

36 — Glej sodbe LTU (navedena v opombi 30, točka 4), Baten (navedena v opombi 30, točka 29), TIARD (navedena v opombi 30, točka 21), Lechouritou, (navedena v opombi 30, točka 30), Apostolides (navedena v opombi 30, točka 42) in Realchemie Nederland BV (navedena v opombi 33, točka 39).

37 — Sodbi Baten (navedena v opombi 30, točka 31) in TIARD (navedena v opombi 30, točka 23) ter sodba z dne 5. februarja 2004 v zadevi Frahuil (C-265/02, Recueil, str. I-1543, točka 20).

1. Narava pravnega razmerja

42. Res je, da je v pravnem sporu pred High Court of Justice udeležen javni organ. Zgolj to pa ne izključi samodejno uporabe Bruseljske uredbe I. Načelno lahko namreč tudi postopek, v katerem sta stranki javni organ na eni strani in fizična oseba na drugi strani, spada pod Uredbo.³⁸ Nasprotno, odločilno je, ali javni organ v konkretnem sporu izvaja prerogative javne oblasti,³⁹ za kar pa ne gre v primeru postopka pred High Court of Justice.

43. Na prvem mestu, javni organ toži tretjo osebo in ne davčnega dolžnika. Poleg tega imajo družba Sunico ApS in druge tožene stranke svoj sedež oziroma stalno prebivališče na Danskem in v Združenem kraljestvu niso zavezane za plačilo DDV, tako da med njimi in HMRC neposredno ne obstaja nobeno oblastveno pravno razmerje.

44. Komisija in Združeno kraljestvo dalje navajata, da HMRC v konkretnem sporu ne izvaja nobenih prerogativ, ki bi odstopala od pravil, ki veljajo v razmerju med zasebnimi subjekti.⁴⁰ Razmerje med HMRC in toženimi strankami je kot razmerje med zasebnima subjektoma. Veljajo enaka postopkovna pravila kot za vsakogar in postopek se vodi v skladu s civilnim postopkovnim pravom. Zlasti HMRC, drugače, kot je običajno pri oblastvenem ravnanju in posebej v davčnem pravu, ne more sama sprejeti izvršilnega naslova niti izvršiti zahtevka, temveč je v zvezi z njegovim uveljavljanjem napotena na redno sodno pot.

45. Vsekakor bi lahko bilo problematično, da je HMRC pred predlogom za zavarovanje na Danskem zaprosila danske organe za informacije o toženih strankah v skladu z Uredbo št. 1798/2003.⁴¹ Zahtevke za informacije je instrument, ki zasebnim tožečim strankam ni na voljo. Vendar iz informacij, ki so bile predložene Sodišču, ni razvidno, ali oziroma koliko je bil zahtevke za informacije pomemben tudi za postopek pred High Court of Justice. Vsekakor, če bi bilo v skladu z nacionalnim postopkovnim pravom dopustno, da HMRC te informacije in dokaze, ki jih je pridobila kot organ oblasti, uporabi v postopku pred High Court of Justice, HMRC potem ne bi nastopala kot zasebni subjekt v sporu proti toženim strankam. Ali gre za to in v kolikšni meri, mora preveriti predložitveno sodišče.

2. Predmet spora

46. Tudi predmet spora ne izključuje področja uporabe Bruseljske uredbe I. Odločilno za presojo predmeta spora je dejansko stanje, na katerem temelji konkretni zahtevke, na kar je Sodišče že opozorilo v sodbah Rüffer in Lechouritou.⁴² Samo če ima uveljavljani zahtevke svoj izvor v izvajanju prerogativ javne oblasti, *ne* gre za civilno in gospodarsko zadevo.⁴³ Vendar pri tem ne zadostuje kakršna koli povezava z izvajanjem prerogativ javne oblasti. Kot izhaja iz sodne prakse Sodišča,⁴⁴ je namreč odločilno, da konkretno dejanje, na podlagi katerega je nastal zahtevke, pomeni izvajanje prerogativ javne oblasti.

38 — Sodbe LTU (navedena v opombi 30, točka 4), Rüffer (navedena v opombi 30, točka 8) in Baten (navedena v opombi 30, točka 30).

39 — Sodbe LTU (navedena v opombi 32, točka 4), Rüffer (navedena v opombi 32, točka 8), Baten (navedena v opombi 32, točka 30), TIARD (navedena v opombi 32, točka 22) in Lechouritou (navedena v opombi 32, točka 31).

40 — Glej v tem smislu sodbe LTU (navedena v opombi 30, točka 4), Sonntag (navedena v opombi 32, točka 22), TIARD (navedena v opombi 30, točka 30), Lechouritou (navedena v opombi 30, točka 34) in Apostolides (navedena v opombi 30, točka 44).

41 — Navedena v opombi 12.

42 — Obe navedeni v opombi 30.

43 — Sodbi Rüffer (navedena v opombi 30, točka 15) in Lechouritou (navedena v opombi 30, točka 41).

44 — Glej sodbe LTU (navedena v opombi 30, točka 4), Rüffer (navedena v opombi 30, točka 15) in Lechouritou (navedena v opombi 30, točka 41).

47. V zadevi Ruffer je bil namen uveljavljanega zahtevka nadomestilo stroškov, ki so nastali z izpolnjevanjem oblastvene dolžnosti,⁴⁵ v primeru Lechouritou pa je bila škoda povzročena neposredno z oblastvenim ravnanjem države.⁴⁶ V obeh primerih je Sodišče odločilo, da ne gre za civilnopравни spor, saj je bilo za ravnanje, na podlagi katerega je nastal zahtevek, značilno izvajanje prerogativ javne oblasti.

48. V obravnavanem primeru pa je drugače. Dejansko stanje, na katerem temelji ta spor, je domnevno goljufivo ravnanje toženih strank, na podlagi katerega nastane odškodninski zahtevek države na podlagi deliktne odgovornosti. Odškodninski zahtevek države zlasti ne izhaja iz njene vloge kot nosilke oblasti. Pač pa je posledica tega, da so tožene stranke domnevno kršile pravno dobrotno, in torej posledica ravnanja, katerega žrtev je načelno lahko vsak. Saj utrpljenje kršitve javne dobrine ravno ni pravo oblastveno ravnanje.

49. Povezava s prerogativami javne oblasti bi lahko vsekakor izhajala iz tega, da je v ozadju nastale škode nazadnje davčni zahtevek in torej oblastveno razmerje, ki je odločilno za višino uveljavljanega zahtevka. Odškodninski zahtevek je namreč po znesku enak neplačanemu DDV. Za presojo vprašanja, ali gre za civilno in gospodarsko zadevo, pa je odločilen samo konkretni predmet spora⁴⁷ in ne njegovo ozadje.

50. To velja še toliko bolj, saj je povezava med obema zahtevkoma zgolj dejanska in obstaja izključno v zvezi z višino škode. Na vprašanje na ustni obravnavi je vlada Združenega kraljestva namreč odgovorila, da morebitno plačilo odškodnine s strani toženih strank ne bo vplivalo na davčno terjatev zoper davčne zavezance. Nasprotno, davčni zahtevek obstaja še naprej tudi v primeru plačila in se ga lahko še naprej uveljavlja. Iz tega izhaja, da namen uveljavljanega zahtevka ni nadomestiti izgubljeni davčni znesek, ampak je cilj odpraviti kršitev pravne dobrine.

51. Prav tako torej ni mogoče izhajati iz akcesornosti med davčnim zahtevkom in odškodninskim zahtevkom, kot je veljalo v sodbi TIARD⁴⁸ za razmerje med poroštvo in zavarovano terjatvijo. Celo v tem primeru pravne akcesornosti pa je Sodišče tožbo zoper poroka opredelilo kot civilnopravno, čeprav je bila glavna terjatev javnoppravna.⁴⁹ Če pa to velja celo pri primerih pravne akcesornosti uveljavljanega zahtevka z javnoppravnim zahtevkom, potem mora rezultat še toliko bolj veljati v primeru, kot je obravnavani.

52. Zato za HMRC niti glede na pravno podlago zahtevka niti glede na podrobna pravila za tožbo ne veljajo druga pravila kot za zasebne subjekte,⁵⁰ zaradi česar v primeru postopka pred High Court of Justice ne gre za spor v zvezi z izvajanjem prerogativ javne oblasti, temveč za civilno in gospodarsko zadevo v smislu člena 1(1) Bruseljske uredbe I.

45 — Natančneje, iz odstranitve posledic brodoloma na javni vodni poti.

46 — Iz ravnanja oboroženih sil v okviru vojaškega posredovanja.

47 — Glej sodbo TIARD (navedena v opombi 30, točka 42).

48 — Navedena v opombi 30. V tem primer je šlo za zasebnopravno poroštvo, ki je bilo prevzeto za zavarovanje carinskega dolga.

49 — Glej ponovno sodbo TIARD (navedena v opombi 30, točka 36). Da gre pri poroštvu za obveznost, ki se jo sprejme prostovoljno, ne spremeni ničesar pri presoji obravnavanega dejanskega stanja. Bruseljska uredba I zajema namreč tudi nedovoljena ravnanja, glej člen 5, točka (3). Torej nista bistvena prostovoljnost obveznosti in obstoj izjave volje. Sodišče je to merilo navedlo v sodbi TIARD zgolj kot razmejitev pri enostranski določitvi vsebine pogodbe s strani nizozemske države, kar naj bi pomenilo oblastveno ravnanje.

50 — Glej sodbo TIARD (navedena v opombi 30, točka 23).

V – Predlog

53. Zato Sodišču predlagam, naj na predlog za sprejetje predhodne odločbe odgovori tako:

Člen 1(1) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da njegovo področje uporabe zajema primere, ko organi države članice vložijo odškodninsko tožbo, ki je splošna in jo lahko vložijo tudi zasebni subjekti, proti podjetjem in fizičnim osebam s sedežem oziroma stalnim prebivališčem v drugi državi članici, v kateri trdijo da je šlo za protipravni dogovor z namenom goljufije – kot ga opredeljuje nacionalno pravo prve države članice – v zvezi z utajo davka na dodano vrednost, ki je dolgovan v prvi državi članici.